

SLOVENSKA BESEDA

Uredništvo: Dalmatinova 8 - Uprava: Beethovnova 6
Naročnina: Letno 40 Din, četrtletno 20 Din, četrtletno 10 Din - Čekovni račun 17.152
Izhaja vsak petek

ŠTEVILKA 27

V LJUBLJANI, 1. JULIJA 1938

LETNIK II.

Dr. Dinko Puc:

Triumf sokolstva

Sokolstvo je sila, ki je ni mogoče več ukloniti. Bori se za domovino, dviga slovansko misel, brani demokracijo

Zlata Praga odmeva te dni od navdušenja. To staroslavno mesto, katerega vsaka stavba, da vsak kamen je spomenik stoletnih borb češkoslovaškega naroda za svobodo, je že samo po sebi tako, da v njem občuti popotnik svečanostno razpoloženje, ki zlasti v dneh sokolskih kongresov ustvarja milieu popolnega bratstva in enakosti, sreče in ponosa. Vse ogromne množice sokolskih trum čutijo v globini svojih duš, da sokolske ideje niso prazen fantom, ampak da so na poti uresničenja.

Zleti Sokolstva v Prago so se doslej vedno dvigali i po številu i po notranji vrednosti. Tudi letošnji zlet prekaša vse dosedanje.

Predvsem zaradi tega, ker je baš letos morala Češkoslovaška prestati težko preskušnjo, katero je prenesla tako zmagovito, ter hite vsled tega vsi pripadniki sokolske misli od blizu in daleč v Prago, da se tam poklonijo živečim voditeljem in manom mrtvih voditeljev svojega naroda, ki so narod znali skozi stoletne boje pripeljati v svobodo in ki jo znajo tako uspešno braniti. V Pragi čutiš, da je to srce vsega naroda, in da je to mesto Čelom isto, kar Francozom Pariz. Zato se vsaka narodova bolelost izraža najbolj v Pragi, kakor zna tudi Praga najbolj vzhličeno pokazati svojo srečo in veselje.

A tudi zaradi tega, ker je Praga središče slovanske vzajemnosti in slovanskega čustvovanja. Povsod, kamor se ti ozre oko, vihrajo poleg češkoslovaških zastav tudi poljske, ruske, jugoslovanske in bolgarske. Vsi Slovani čutimo v Pragi, da smo ene krvi, enega izvora. Vsi se čutimo tam kot pravi bratje in sestre in nobeno drugo mesto ni znalo doslej s svojo gostoljubnostjo, prijaznostjo in požrtvovalnostjo ustvariti slovanskim gostom tisti čut domačnosti, kot ga je znala vedno ustvariti Praga. Praga je v tem pogledu samo ena!

Kadar vidiš po praških ulicah valovanje stotisočev sokolskih krojev, navdušeno pozdravljanje sokolskih bratov in sester iz vsega sveta, disciplinirane nastope sokolskih legij, kadar vidiš navdušene oči vseh in čuješ vzklike nebrojnih ljudskih mas, takrat čutiš v svoji duši, da si na pravi poti, takrat veš, da bo ta ideja zmagala, da mora zmagati, da že zmaguje. Ni je več sile, ki bi jo mogla ukloniti. Vedno večje so armade Sokolstva, ne samo na Češkoslovaškem, ampak v vseh slovanskih državah, tudi v Jugoslaviji, — saj dokazuje njihov porast sokolska razstava v Pragi, ki prinaša tudi iz naše države dokaj lepe številke. Čim večje so težave, tem silnejši je napor, čim večja je sila pritiska, tem jačji je odpor; val navdušenja sokolskih čet prehaja na množice slovanskih narodov, nevzdržen je plaz, ki bo zajel vse, — to pot neuničujoč in razkrajajoč, temveč združujoč in ustvarjajoč nepremagljivo gmoto, ki bo kljubovala vsem, ki bodo napadali domovino, pobijali slovansko misel in se borili proti demokraciji!

V plemenitih tekmah bodo tekmovali sokolski bratje in sestre. Premaganci ne bodo čutili zavisti. V tej tekmi nam je zadnji ravno tako drag kot prvi, ker vemo, da je on tudi dal iz sebe kar je mogel in da če ni mogel uspeti, ni temu kriv on, ampak neugodne razmere, v katerih je živel. Skupni nastop vseh pa bo pokazal svetu, da smo Sokoli eno: pa naj živimo ob široki Volgi ali bistri Savi, ob silni Labi ali šumni Marici, eno telo, en korak, ena volja, ena misel, — v polni demokraciji povezani najvišji in najmočnejši z najnižjimi in najšibkejšimi v celoto, ki more premakniti svet.

Kaj naj bo proti tej armadi peščica separatistično usmerjenih skupin v posameznih državah? Ne pride v poštev.

Ko bo v nedeljo odmeval korak naših bratov in sester po ulicah staroslavne Prage, ko se bodo strnili na telovadišču gibi mnogih, mnogih tihočev v eno, ko bodo glasovi sokolskih fanfar razgibali duše, tedaj bomo i mi, ki se nismo mogli pridružiti našim v Prago, prisluškovali tem glasom; naše duše bodo pele z njimi sokolsko himno in čutili bomo, da je domovina prvo, kar je vredno ljubezni in žrtve, a drugo, da je Slovanstvo poklicano, da prinese človeštvu mir, pravico in srečo.

Ljubljanska gradbena politika

Polovičarstvo naš greh, ki se bo maščeval pozneje

Ko se sprehajamo Ljubljanci po sredi mesta, vidimo, da se v njej mnogo gradi. Kadar pa stvar bližje pogledamo in o njej razmišljamo, nam vstajajo v glavi pomisleki, ki nam niso nič kaj všeč.

Zida se hotel Slon. Lepa, ponosna stavba, tudi potrebna — toda ostalo bo kakih 25 m stare stavbe v Franciški ulici, ki bo za dolgo vrsto let kvarila to tako prometno ulico in ovirala

promet. Zakaj je morala ostati ta prometna ovira?

Zida se palača banke Slavije. Prepričani smo, da misli dve tretini Ljubljancov, da bo potem padla podrtja med nebotičnikom in Puherjevo ulico. Toda take misli so zmotne. Padel bo samo prvi del teh starih hiš, drugi del, od Piskarjeve prodajalne naprej, bo ostal. Prometna ovira bo torej v bistvu ostala, v lepotnem oziru bo še slabše, kot je

danes, kajti med novo palačo banke Slavija in Piskarjevo hišo bo zazijal kakih 10 m globok kot. Da bi Piskarjeva hiša kmalu padla, ni upanja, kajti Piskar je lansko leto dobil dovoljenje, da je napravil v svoji stari zgradbi pekarno ter si adaptiral lep trgovski lokal. Zato bo lahko še desetletja služil dobre denarje v stari hiši. Tudi trgovina Žalta bo še ostala!

Da bo Figovec bolje zaslužil in zato še desetletja ostal, kakor je, so mu zadaj dozidali novo dvorano in verando. Izza Figovca, govore, bo prišel avtobusni kolodvor, ki je gotovo potreben. Toda vprašamo — ali je v interesu razvoja mesta, da se s takimi preureditvami, koristnimi za lastnike zemljišč, manjša verjetnost, da bi se na mestu podrtij, čim preje gradilo kaj novega?

Na levi strani Tyrševe ceste, malo pred Dvořakovo ulico, adaptirajo te dni prilično stavbo (prej magazin) v trgovske lokale. Gotovo samo za to, da bo rentabilnost zgradbe in sveta večja, a novogradnja odložena za celo vrsto let.

V. Vlahovič, Ljubljana:

Načelna politika

je edino jamstvo uspešnega gospodarstvenega in socialnega napredka države

Ob misli na sodobna dogajanja, ki odločajo usodo človeštva, pridemo nehoti v razglabljanja, kakšna nagnjenja prav za prav dajejo gonilno silo tistim elementom, ki pod parolami ali gesli ene ali druge ideje ustvarjajo, spreminjajo, — in, če se jim zdi potrebno — tudi rušijo obstoječe osnovne vrednote svobodnega izživljanja človeka.

V premišljevanje teh dogajanj nas vodi več razlogov, ki imajo svoj izvir v političnem žarišču.

Iz tega kratkega dogajanja je takoj razvidno, da nahajamo v političnem svetu dva vodilna elementa, ki ločita aktivne politike v «načelne politike» in «praktične politike». Prvi so zvesti vršilci svoje ideologije in izvajalci svojega političnega programa, drugi so pa pod krinkami ravnopravnosti, etičnega poslanstva, plemenskega porekla ali celo nacionalnega ekstremizma in sličnih pridevkov večni kompromisarji.

V današnjem političnem dogajanju lahko prav nazorno opazujemo našopirjeno življenje take politične bigamije praktičnih politikov, katero je tok nezrelega razvoja izoblikoval v tak politični konglomerat, kakršen je. Kakor izgleda zadnje dni, je element praktične politike veliko bolj mikaven, ker prebavi v svoji prožnosti vse nauke od najširše demokracije do največje totalitarosti, kajti vneti zagovorniki «čiste ideologije edinstva» si že dolgo ljubosumno prizadevajo, koketirajo in mečejo svoje prikrite želje po neki rešilni fuziji, pa se jim kljub temu ne odpro vrata usmiljenja.

Da ne more država radi takega dvojnega življenja «praktičnih

Tyrševa cesta postaja druga Kolodvorska ulica v Ljubljani. Stare stavbe na vseh straneh, vmes pa prazne, nezazidane luknje! Take ulice v sredi mesta nas mora biti sram in ta sramota je vsak dan večja!

Vemo, s čim branijo poklicani tako gradbeno politiko. Pravijo: če vsega tega ne bi dovolili, bi se nič ne gradilo; neka dovoljenja da so dana samo proti reverzom, da se mora na zahtevo oblasti podreti, kar se adaptira. Toda vse to nas ne more prepričati, da je taka gradbena politika prava. Samo z nepopustljivostjo se dajo lastniki zemljišč prisiliti, da bodo čim preje gradili, če hočejo, da dobe večjo zemljiško rento. Če jim s popustljivostjo in naklonjenostjo gremo na roke, da krpacijo in s krprenjem služijo, bi bili nespametni, če staro podirajo in novo grade.

Naše pripombe k ljubljanski gradbeni politiki smo pobrali samo na Tyrševi cesti. Register bi mogli še izpopolniti in to hočemo ob prvi priliki tudi napraviti. Vemo, da govorimo iz srca vseh Ljubljancov! Ing. X.

POLITIČNI TEDEN

V političnih taborih v državi je ostala delavnost neizpremenjena živahna in žilava. S posebnim interesom se pričakuje potovanje predsednika dr. Mačka v Beograd, kjer se bo sestal z voditeljem združene opozicije. V zvezi s tem se je vršila tudi seja vodstva UO v Beogradu, katere sta se udeležila poleg šefov strank Trihunovića, Joce Jovanovića in Ljube Davidovića tudi dr. Gavrilović in Božidar Vlajić. Po sestanku niso hoteli dati gospodje nobene izjave glede na vsebino razgovorov, samo vsevedno «Vreme» navzlic temu ve povedati, da je šlo «za akcijo dr. Jovanovića in dr. Ribara, s katero vodstvo UO ni zadovoljno». Takoj nato je odpotoval g. Vlajić z letalom v Zagreb, kjer se je sestal z Milanom Grolom, ki se je že prej tam nahajal. Zvečer sta se pa sešla oba z narodnimi poslanci HSS gg. ing. Košutićem, dr. Pernarom in dr. Smoljanom ter z narodnimi poslanci SDS Večeslavom Vilderom, dr. Budisavljevićem, Savo Kosanovićem, kjer so skupno pretresali obči politični položaj v državi. Po sestanku se je pa podal g. Vlajić v Kupinec na referat k dr. Mačku, ki se tam nahaja na svojem letnem odmoru. Vsi ti sestanki in obiski se nahajajo v neposredni zvezi s potovanjem predsednika SDK v Beograd na veliko politično manifestacijo celokupne združene opozicije.

Obisk predsednika dr. Mačka pri voditeljih UO v Beogradu je bil že večkrat predmet političnih napovedi in razmišljanj. Kot za važen političen dogodek se je moral zanj izbrati tudi pravi čas, in ako do njega doslej še ni prišlo, pomeni samo to, da politični položaj ni še toliko dozorel, da bi posest prinesel one koristi, katere se po pravici od njega pričakujejo. Podoba je pa, da so po podrobnem razmišljanju prišli v Zagrebu in Beogradu do zaključka, da je sedaj podan za obisk pravi moment in tako je pričakovati v najkrajšem času tega pomembnega notranjopolitičnega dogodka, ki bo še tesnejše združil hrvatsko in srbsko v borbi za osnovne pravice našega naroda, kakor tudi za one Srbov, Hrvatov in Slovencev posebej.

Vzajemnost skupnih političnih ciljev, ki veže vse stranke UO pa bo pokazala tudi velika manifestacijska skupščina opozicije v Šibeniku, za katero vlada po vsej Dalmaciji največje zanimanje. Pričakuje se naval ogromnih ljudskih množic iz vseh krajev Dalmacije. Organizatorji so poskrbeli za dovoljna prevozna sredstva na suhem in na morju. Napovedan je že prihod 18 parobrodov, ne glede na številne motorne čolne in ribiške ladje. Neki pristaši so prijavili svoj prihod peš iz 60 km oddaljenosti, kar posebno nazorno kaže moralno silo, ki druži pristaše Združene opozicije za svetle ideje.

Država je najmočnejše zainteresirana na tem, da se politika gospodarskega in socialnega značaja vodi po smernicah, ki nimajo niti ene misli usmerjene po tujih željah, kar bi v nasprotnem primeru značilo ponižanje pred lastno močjo in omalovaževanje lastnega razuma.

Smernice interesne politike države lahko izvaja samo ona politična skupina, ki se upa v najtežjih dneh preizkušnje javno in glasno izpričati svoje poglede in načelno stališče pred vsem svetom in v soglasju z večino naroda, čeprav ji je to omogočeno le v zelo omejeni obliki.

Elektrika - življenjska potrebščina

Slovenija, najbolj elektrificirani del Jugoslavije, le elektrika je znatno predraga!

Problem elektrike ne bi smel biti prav nikako vprašanje več, posebno tam ne, kjer imajo vse predpogoje za zgraditev električnih central z ozirom na prirodne sile, kjer prihaja v prvi vrsti v poštev voda, kakor pri nas, posebno pa v naši ožji domovini Slovenije. Prav pred kratkim se je vršil v Pragi kongres elektrarn male antante, ki so se ga udeleževali v lepem številu zastopniki iz vseh treh držav, Češkoslovaške, Jugoslavije in Rumunije, kateri so podali tudi razne referate, tako mnogi iz vrst uglednih znanstvenikov, kakor zastopniki elektrarn itd. Obširno materijo kongresa je tozadevni odbor zbral v dve obširni knjigi, iz katerih se razvidi stanje elektrotehničnega gospodarstva in elektrarnišva, kakor uporabe električnega toka, obenem pa so navajane tudi vse nove možnosti izrabe in uporabe prirodnih ter drugih sil za elektrarne in večjo potrošnjo elektrike mimo drugih vzporednih zanimivosti.

Poudarja se vedno, da je Slovenija najbolj elektrificirani del Jugoslavije, kar je dejansko tudi res in je zanimivo ugotoviti laično, kako stoji zadeva elektrifikacije pri nas v dravski banovini, ter kako se elektriko, kot moderni tehnični pripomoček pri nas smatra in uporablja. Zgodovina elektrike ni stara, saj se praktično uporablja ta nov izvor sile, ki se jo more prenašati na daljavo šele nekaj desetletij, je pa nepogrešljivo tehniško sredstvo za pogon, razsvetljavo itd. V Sloveniji so pričeli graditi prve električne centrale na parni pogon večinoma, koncem preteklega stoletja z istosmernim sistemom toka, kasneje so bile zgrajene tudi elektrarne na vodo ter je razmah gradenj električnih central v glavnem zaznamovati šele po svetovni vojni, v katerem času se je tudi največje število elektrarn zgradilo ter bilo stavljanih v obrat. Okoreli in nepraktični sistem istosmernega toka je nadomestil trofazni in izmenični tok, ki je praktično mnogo boljše ter ima različne prednosti pred onim istosmernega sistema, glavna prednost pa je ta, da se more trofazni tok s transformacijo pošiljati in prevoditi s tankimi prerezi na velike daljave brez velikih izgub. Danes zaznamujemo v glavnem skoro vse večje pa tudi manjše javne in zasebne elektrarne v Sloveniji po sistemu novega modernega trofaznega toka ter prihajajo tu v poštev pred vsem velika vodna električna centrala na Fali pri Mariboru, Elektrarna Kranjskih deželnih elektrarn v Žirovnici, Elektrarna Majdič v Kranju, Elektrarne Združenih papirnic v Vevčah itd. Poleg teh pa je treba omeniti tudi kalorične centrale, elektrarno v Velenju, Mestno elektrarno v Ljubljani, novo elektrarno Trboveljske premogokopne družbe v Trbovljah, katerim sledi še mnoge manjše s parnim pogonom, ki skupno z elektrarnami na vodni pogon predstavljajo danes ogromen izvor električnega toka in morejo z ozirom na jakost in veličino pogonskih strojev že zadovoljiti vsem potrebam naše ožje domovine, če bi bila mogoča uspešnejša elektrifikacija — izvedba prenosa.

Kljub gostoti in velikemu številu elektrarn pa naš povprečen človek, ko ga vprašamo, če je povsem zadovoljen z elektriko, ne bo dal dovolj odgovora. Vzrok za to so mnogi momenti, ki jih naši odločujoči faktorji vse premalo upoštevajo, in med katere štejemo, kot prvi vzrok previsoko ceno električnega toka za razsvetljavo, za gospodinjne svrhe, pogon, skratka je električni tok predraga, kar pa ne leži samo v tem da elektrarne zaračunavajo predrago dobavljeni tok, ampak v visoki šele pred leti uvedeni državni trošarini, kateri je sledila banovinska trošarina, po nekod mestne trošarine, kakor tudi previsok dobiček pri preprodaji električnega toka konzumentom, katerega dobavljajo n. pr. samouprave konzumentom. Če vzamemo, da je danes električni tok življenjska potrebščina, o čemer ne more dvomiti nikdo več, če se hočemo prištevati h kulturnim narodom, ki tehnične pripomočke vzamejo, kot

olajšalno sredstvo, tedaj govtovo trošarine niso upravičene. Socialno niso trošarine razdeljene v brebor in Celje, kateri prejemata tok me vseh državljanov enako, temveč doprinašajo oni k skupnim državnim dohodkom, kar je v tem slučaju državna trošarina na električni tok, kateri so s področja izvedene elektrifikacije neprimerno preveč za vse skupaj, kar ni socialno pa tudi ne v skladu z enakostjo, pa so zato upravičeni pritoževati se nad neupravičenostjo trošarine na električni tok, kot življenjsko potrebščino. V kolikor električnega toka ne podražujejo uvedene trošarine, pri čemer so nam v mislih komunalne elektrarne, ki so last banovine, občin ali drugih samouprav, pa iznos na-drobne prodaje toka povišajo velike razlike med nabavno ceno — proizvedeno in prodajno, kar imamo slučaj, ki je zelo evidenten v Ljubljani, da je razlika med nabavno ceno toka oziroma proizvedeno računajo pri tem režijo in običajni zakoniti zaslužek pri Kw uri ca. 5 din, če vpoštevamo, da plačujemo v Ljubljani tok za razsvetljavo po 5 din za Kw uro.

Po prednjem sodeč ne moremo biti zadovoljni z elektrifikacijo v tem smislu, da služi elektrika, kot življenjska potrebščina za davčen objekt, ki ga danes obremenjujejo vse mogoče davščine in trošarine direktno in pa indirektno. Primerjajoč podatke o statistikalnih proizvedene električne energije v državah Male antante ter cenah o nadrobni prodaji toka moramo ugotoviti, da slovenski del naše države

še zdaleka, kljub številnim elektrarnam primeroma malo troši električnega toka, kar pa gre zopet na rovaž previsoke cene. Mesto Maribor elektrarne Fala oziroma iz Velenja, imata ceno za nadrobno prodajo toka za luč konzumentom po 3,50 din in še nižje, kar je razumljivo velika razlika med Ljubljano, more pa to tudi vsak osebno opaziti, saj je zato nasprotno potrošnja toka večja pa tudi slika nam zvečer nudi Maribor in Celje drugo, kakor Ljubljana, kar se tiče reklamne in druge razsvetljave. Približati se moramo drugim naprednejšim državam, ki ne obremenjujejo električnega toka preveč z davščinami, saj je električni tok življenjska potrebščina in je popolnoma napačno, če si kdo to tolmači, kot luksuzno sredstvo.

Mi Slovenci pa imamo še poseben razlog, da zahtevamo cenen električen tok, ker nikakor ni v skladu, da mi plačujemo, posnemajoč uradne podatke, skoro polovico vse trošarine na električni tok, pri tem pa se elektrifikacija naših neelektrificiranih krajev ne izvaja, ampak moramo z vedno novimi lastnimi žrtvami zgraditi to, kar si moremo. Električni tok je brez dvoma danes nujno potrebna življenjska potrebščina v vseh smereh in možnostih izrabe in bodo zaključki ter ugotovitve kongresa v Pragi pa tudi naših delegatov tamkaj brezpredmetne, če se ne bo vprašanje elektrifikacije pravilno pri nas izvajalo in če ostane še nadalje električni tok davčen objekt, ki ga morajo konzumenti težko občutiti. Električno je treba dati pristopno vsem slojem, osvoboditi nepotrebnih davščin, trošarin in prevelikih zaslužkov, da jo bo konzument, kot življenjsko potrebščino smatral, mora pa biti kot taka in vse druge življenjske potrebščine zakonito zaščitena pred previsokimi cenami.

O. U.:

Žitna vojna v Nemčiji

Glavna skrb Nemčije je prehrana prebivalstva. Zato je v gospodarskem načrtu, ki ga ima izvesti Göring, posebna pažnja posvečena baš pridelavi žita, ki naj bi se povzdignila tako visoko, da bi bila v tem pogledu Nemčija neodvisna od inozemstva.

Agrarne države so seveda na izidu te kampanje zelo zainteresirane. Ako Nemčiji poskus uspe, potem si bodo morale iskati tržišča drugje, — tudi Jugoslavija, ki je doslej bila med glavnimi dobavitelji žita in žitnih izdelkov Nemčiji. Saj smo v preteklem letu prodali Nemčiji nad 10.000 vagonov!

Da moremo presoditi, če so napore nemških agronomov imeli uspeh, moramo imeti pred očmi povprečno proizvodnjo zadnjih let pred početkom izvajanja gospodarskega načrta. Povprečna proizvodnja je znašala v letih 1951/56

v milijonih ton

pšenice	4.74
rži	7.70
ječmena	3.28
ovsa	6.04
skupaj	21.76

Žetev l. 1956. in 1957. je pa dala:

pšenice	4.43	4.46
rži	7.39	6.92
ječmena	3.40	3.64
ovsa	5.62	5.92
skupaj	20.84	20.94

To se pravi, vsi napore gospodarskega vodstva povečati uspeh žetev, so se izjalovili. Rezultati ne dosegajo niti povprečnice, dosežene v letih svobodnega gospodarstva! Jugoslaviji se tedaj za svoj izvozni trg ni bati.

V resnici je Nemčija uvozila ogromne količine žitaric. V času od avgusta 1957 do aprila 1958 je uvozila 1.194.000 ton žitaric in 1.890.000 ton koruze, mnogo več kot prejšnje leto, kljub temu, da se je kvaliteta kruha v Nemčiji poslabšala.

Avtarkija je tedaj v pogledu žitne kampanje popolnoma odrekla. To je važno za presojo udarne sile Nemčije

?

Treba pomisliti, da povišana produkcija temelji na večji uporabi strojev, delavske sile in gnojil. Toda ravno ta sredstva se v vojni morajo zmanjšati, kajti tovarne strojev izdelujejo v času vojne orožje in municijo, delavske sile se pretvorijo v vojake, tovarne gnojil pa izdelujejo razstreliva. Zato je očitno, da bo v vojni produkcija moke padla.

Veliki uvoz pa, ki znaša po gornjih številkah skoro 100% več kot leta 1956/57, se ne da drugače razlagati, kot tako, da se je o brezuspešnosti avtarkičnega gospodarstva prepričalo tudi vrhovno gospodarsko vodstvo. Zato se je odločilo napraviti večje zaloge moke in koruze za slučaj kakega resnega konflikta. Po nemških navedbah je koncem aprila ležalo v mlinih in skladiščih žitaric 2.770.000 ton, to je 57% več kot v istem času prejšnjega leta. Ta zaloga bi zadoščala za ca. 3 mesece.

Mi smo Nemčiji dobavljali žito in koruzo v kliringu, ne za devize, kar je za uvažajočo državo najugodnejši način kupovanja. Zato je Nemčija vzela, kar smo dali. In dali smo preveč, ker nam zdaj manjka pšenice, ki jo bomo morali kupovati za zlate devize.

Zunanja politika

Angleška akcija za pomirjenje Evrope je še vedno v ospredju vseh zunanjepolitičnih dogodkov.

V španskem problemu se drži Anglija še vedno zelo rezervirano in gre po davno začrtani poti naprej: da se čimprej začno odpoklicevati prostovoljci. Izgleda, da je Italija pristala na to, da začne z odpoklicem, s čemer bi španski problem izgubil na svoji ostrini in bi stopil angleško-italijanski sporazum v veljavo. Nastala je v zadnjih dneh samo neka nova težkoča: republikanska vlada, ogorčena v sled bombardiranja odprtih mest od strani Francovih letalcev, je zagrozila z represalijami, da bodo namreč tudi njeni letalci začeli vračati milo za drago, posebno tudi z napadi na Balearske otoke, ki so sicer pod formalno oblastjo nacionalističnih Špancev, služijo pa kot opora za tujo pomoč. Takoj se je oglasilo italijansko in nemško časopisje, ki je za ta primer zagrozilo, da se bodo njihovi topovi oglasili v obrambo letalskih in mornariških oporišč na Balearih. To bi seveda pomenilo razširitev vojne vihere v pravcu, ki bi cel španski problem nevarno kompliciral. Kajti doslej je veljalo, da se nobena velesila ne sme na škodo Španije okoristiti: če bi se torej oglasili tuji topovi v obrambo Balearov, bi to gotovo Franciji in Angliji ne bilo prav.

Anglija nadaljuje s svojo akcijo pridobivanja političnega vpliva potem gospodarskih zvez v južno-zapadni Evropi. V tem smislu je že napravila sporazum s Turčijo, ravnokar tudi z Rumunijo in Madžarsko. Gotovo se angleška delavnost v tej smeri ne bo ustavila in bo znala premagati vse ovire.

Z oživitvorenjem angleško-italijanskega sporazuma in verjetnega sporazuma med Francijo in Italijo, se bodo meddržavni odnosi v osrednji in balkanski Evropi bistveno razčistili.

V Češkoslovaški republici nadaljuje vlada pogajanja z Nemci in drugimi narodnostnimi manjšinami, dočim namerava dati Slovkom brez pogajanj še bolj vidno značaj državnega naroda, tako, da bodo mogli biti vsi Slovaki popolnoma zadovoljni. Sudetski Nemci sicer vztrajajo pri svojih zahtevah, ker imajo stalne zveze in podporo od faktorjev izven češkoslovaške republike, vendar je pričakovati, da bodeta previdna in odločna taktika češkoslovaške vlade in vladne koalicije ter evropsko javno mnenje prisilile sudetske Nemce, da vzamejo to, kar jim more češkoslovaški narod brez škode za obstoj republike dati.

Na daljnem vzhodu vihra bojni metež med Japonci in Kitajci naprej. Katastrofalne poplave so ga samo začasno ustavile, Kitajci so slej ko prej odločeni braniti svojo domovino do zadnjega moža, Japonci pa vedo, da ne smejo odnehati, drugače se zrušijo ne samo njihove nade na vzhodnoazijski Japonski imperij, nego bi utegnili Japonska izgubiti položaj velesile na zunaj, na znotraj pa bi moglo priti do revolucijonarnih pojavov. Zato bodo japonski vojaški krogi vse poskušali, da premagajo Kitajce, četudi bi morala vojnska trajati še deset let, tako glase izjave japonskih državnikov.

Domači pomenki

Značilen članek kanonika Mons. Koreniča o dolžnostih katoliškega tiska

Zadnje številke hrvatskih katoliških listov so posvečene tridesetletnici škofovanja vrhbosanskega nadškofa prevz. g. dr. Ivana Šariča. V prilogi «Katoliškega tednika» je na prvem mestu značilen intervju urednika z zagrebškim kanonikom mons. Štefanom Koreničem o vrhbosanskem nadškofu. V svoji izjavi se dotika naloge in dolžnosti katoliškega tiska v svetu in pri nas.

Tisk je zlasti v današnjem času zelo važen kulturni činitelj. Zato je potrebno, da je na tej svetovni tribuni zastopan tudi katoliški tisk. Tu je potrebno, da se vprašamo ali je taktika pri zastopanju katoliških idej, ki jo zastopa Vaš «Katoliški tednik» pravilna ali nepravilna. To je najvažnejše vprašanje. Čestokrat je boljše, da ni dotičnega lista, ki z nazivom katoliški list zastopa idejo netaktično ali pogrešno in če je še sam urednik temu nevesel in nesposoben. Tak list potem s svojim netaktičnim vodstvom dobri stvari več škoduje kot koristi. V tem konkretnem slučaju, ali bolje v pogledu «Katoliškega tednika» mislim, da je njegova metoda v zastopanju katoliške vere in cerkve zelo dobra. Socialne, politične, verske, gospodarske prilike, odnošaji med cerkvijo in državo, dolžnosti in pravice državljanov, razne poglede in nazore o vsem tem mora katoliški organ pozorno zasledovati in nastopati zelo oprežno pri obrambi resnice. V tem pač spada pri nas «Katoliški tednik» med vodilne liste katoliškega tiska. Najboljši dokaz za to so njegovi mnogostevilni in različno usmerjeni naročniki in čitatelji. Svete pravice cerkve in katoliške vere ne zahtevajo, da se o njih razpravlja in jih brani z žolčem in strastjo. Te zahtevajo bolj razloge, kot ostrino stila. V tisku zmaguje razlog, ne pa izraz misli. V resnih in težkih časih je potrebno, da se obdrži plemeniti način pri obrambi resnice. Res je, da morajo neustrašno braniti resnico katoliške cerkve, toda potrebno je, da se ne ukrene ničesar, kar bi postalo poštenemu človeku odvratno. Vedno je treba obdržati zmernost. Ona mora biti spremljevalka vseh kreposti. Na ta način se ne bo mogel nihče pritožiti. Nikogar se namreč ne pri-

dobi za resnico s surovostjo. Če kdo še ni popolnoma naših misli in nazora, iz tega še ne sledi, da je že protiverski. Ne smemo pa prezreti možnosti, da se lahko vrine v katoliško časopisje kot branitelj resnice kdo, o katerem se ne ve, kaj je in ki lahko s svojim prepričanjem dobri stvari več škoduje kot koristi.

Nastop slovenskih fantov

Ta teden smo imeli v Ljubljani «slovenske fante». Priridev je na splošno dobro uspela. Spreveda se je udeležilo po navedbah «Slovenca» okoli enajst tisoč oseb, kar je za slovenske fante v Ljubljani že največje število.

Kje so bratje Hrvati in Srbi?

«Slovenec» zelo navdušen v svojem silnem zanosu opisuje mednarodni mladinski tabor ZFO v Ljubljani. Številke udeležencev lezejo v vrtočlavo višino. Tabora se je udeležilo toliko in toliko Čehov, Francozov itd. Pozabil pa je napisati koliko bratov Hrvatov in Srbov je bilo na tem taboru? Ali so bili?

Velik uspeh poslanca Koceta

Železnica Kočevje-Vrbovsko se prične graditi drugi teden, ravno tako avtomobilska cesta Ljubljana-Sušak.

Razveselijo pojav

Na vrtu neke ljubljanske gostilne je prve dni tega tedna igrala godba slovenskim fantom. Pristopi mož s sokolskim znakom in vpraša godce, ako znajo tudi sokolsko himno. Ko so to potrdili, je plačal dva štefana vina in jih pozval, da jo zaigrajo. Zaigrali so jo ne enkrat, ampak petkrat med navdušenim ploskanjem vseh prisotnih.

Moka v Nemčiji

V Nemčiji je predpisano, da se mora peči kruh samo z dodatkom 10% koruzne moke.

Naročajte

„Slovensko besedo“

DOMA IN NA TUJEM

Položnice

smo priložili današnji številki «Slovenske Besede». Zato se jih poslužite in takoj nakažite naročnino, ki znaša za vse leto din 40.—, za pol leta din 20.— in za četrt leta din 10.—. «Slovenska Beseda» je neodvisen napreden list, ki se bori za splošno izboljšanje razmer v državi. Vzdržuje se samo z naročnino. Zaradi tega Vas prosimo, da redno plačujete naročnino in da po svoji zmožnosti nekaj prispevate za tiskovni sklad. Kdor je že naročnino poravnal, naj izroči položnico svojemu prijatelju in naj ga pridobi za naročnika «Slovenske Besede». Vsak naročnik «Slovenske Besede» naj nam pridobi vsaj enega novega naročnika!

V kraljevem domu na Dedinju so tudi končali letošnje šolsko leto. Svečanostim so prisostvovali Nj. Vel. Kralj Peter II., Nj. Vis. Knez namestnik Pavel, Kr. namestniki, dvorne dame, ves civilni ter vojaški aparat dvora ter še drugi odličniki. Kralj Peter je letos dovršil šesti razred gimnazije z odličnim uspehom in vzornim vedenjem.

Nj. Vel. Kraljica je napravila te dni daljši izlet z avtomobilom skozi Boko Kotorsko, Grbalj, Škaljare, Muo in Prčanj. Narod jo je povsod navdušeno pozdravljaj.

Visoki gosti v Ljubljani. Ob priliki prireditve ZFO so posejili Ljubljano tudi visoki gosti iz dvora: Nj. Vis. Knez namestnik Pavel, ki se je pripeljal z beograjskim vlakom, dalje Nj. Vis. kneginja Olga, ki se je pripeljala z avtomobilom z Brda, predsednik vlade dr. Stojadinović in drugi. Prirejen jim je bil svečan sprejem v Ljubljani na Aleksandrovi cesti, kjer je bila postavljena posebna častna tribuna. Zbrali so se tudi: češkoslovaški minister dr. Šramek, člani kraljeve vlade, ministri: dr. Korošec, dr. Miletič, Čvrkič, dr. Kulenović, dr. Krek in minister dvora Antič. Cerkevno oblast sta zastopala škofa dr. Rožman in dr. Tomažič.

Umril je dne 25. pr. m. v Ljubljani zaslužen slovenski publicist in založnik, g. Andrej Gabršček, v starosti 74 let. Pokojni je bil idealen narodni borec in si je priboril zlasti mnogo zaslug za našo stvar na Goriškem. Bil je novinar, literat, prevajalec, tiskar, založnik, organizator in politik ter je z vso ljubeznijo služil narodu. Kot lastnik goriške Narodne tiskarne je zalagal knjige, zlasti prevode iz slovenskih literatur. Tako je mnogo prispeval k narodnemu prebujenju in zavednosti mlajših rodov. Pokojnemu bo ohranila naša kulturna zgodovina ime v častnem spominu.

Nj. Kr. Vis. knez Andrej je praznoval te dni svoj rojstni dan. Tudi tem svečanostim so prisostvovali vsi odličniki dvora. Novo jugoslovansko poslanstvo je naša država ustanovila v Rio de Janeiro in novi generalni konzulat v Hamburgu.

Krst rušilca «Ljubljane». Na Vidov dan so v Splitu splovili v morje tretjega velikega in modernega rušilca naše vojne mornarice «Ljubljano», ki je bila zgrajena doma. V kratkem času dveh mesecev je bila to že druga velika pomorska svečanost splovnih vojne ladje v Jadranskih ladjedelnicah. Obširni prostor ladjedelnic je bil za to svečanost ves okrašen z zastavami. Krstu nove torpedovke so prisostvovali vse edince naše vojne mornarice od najmanjše torpedovke do šolske ladje «Dalmacije», ki so bile zasidrane v zalivu pred ladjedelnico.

Dr. Vladko Maček je objavil ob 30letnici škofovskega jubileja sarajevskega nadškofa dr. Šariča v sarajevskem «Katoliškem Svijetu» pismo, v katerem pravi, da je dr. Šarič zajel v svoji ljubezni vse Hrvate, tudi one, ki ne

pripadajo katoliški cerkvi. Predvsem njegova zasluga je, da ni v Bosni nobenega nesoglasja med Hrvati katoličani in Hrvati muslimani. Kakor znano, pripada dr. Šarič oni struji, ki ne mara ničesar slišati o kakšni klerikalni stranki med hrvatskim ljudstvom.

Skoro 700.000 zavarovanih delavcev. V marcu tega leta je bilo pri Središnjem uradu za zavarovanje delavcev 683.809 članov (od teh 495.885 moških in 187.926 ženskih). Napram istemu mesecu preteklega leta je bilo 42.678 članov (35.491 moških in 9187 ženskih) več.

Cena pšenice. Dočim je potiska pšenica še preteklo sredo notirala na novosadski borzi 255 do 257,50, je v soboto popustila na 247,50 do 250, včeraj pa na 245 do 247,50. Ponudba stare pšenice je zadnje dni postala večja, ker se je že pričela žetev zgodnje pšenice in so producenti pohiteli, da poslednje zaloge še prodajo po ugodni ceni. V novi pšenici je že prišlo do prvih zaključkov, in sicer za dobavo ob koncu tekočega tedna po 195 din, za dobavo 15. julija po 180 in za dobavo do 15. avgusta po 170 din. V splošnem pričakujejo, da bo žitna letina razmeroma dobra.

Trojčki dovršili ljudsko šolo. Iz Beograda poročajo, da so trojčki: Vera, Ljubi in Nada, otroci beograjskega brivca Miroslavljevića, te dni skupaj dovršili ljudsko šolo. Ves potek njihovega življenja teče strogo skupaj, v vsem so si podobni. Zato bodo tudi skupaj odšli na gimnazijo.

Filatelistično razstavo so odprli te dni v Pragi. Svečanostim je prisostvoval češkoslovaški poštni minister Tih. Na razstavi je veliko dragocenih eksemplarjev.

Sreča ni opoteča, tako je lahko vzkliknil srečni najdilec velikega bisera, ki tehta 130 gramov. Biser so našli v Avstraliji ter ga prenesli v London. Njegova oblika, barva ter sploh vse lastnosti so izredne, tako da se ta biser lahko smatra za najlepši na svetu. Dobil je lepo ime «Biser Avstralije».

Novo vrsto dalij so vzgojili. Na novem holandskem prekoceanskem parniku «Novi Amsterdam» so priredili veliko zabavo ob priliki prve vožnje iz Evrope v Ameriko. Vse goste so obdarili z novo dalijo, katero so vzgojili na velikem vzgojevališču dalij v Holandiji. Dalija je dobila ime Beatrika, po hčerki holandske prestolonaslednice.

Jugoslavnici iz Kanade, združeni v Jugoslovenskem/kanadskem združenju, so po svojih zastopnikih položili te dni srebrni venec na grob kralja Aleksandra na Oplencu.

V angleški spodnji zbornici je državni podtajnik Butter podal izjavo, da so angleška in francoska vlada dale posebne instrukcije svojim ambasadorjem v Tokiju glede okupacije otoka Hainan, češ da bi ta okupacija dovedla do nezaželenih komplikacij.

Češkoslovaški tisk zelo navdušeno piše o nastopu jugoslovanske reprezentance na sokolskem zletu v Pragi. Posebno povdarja

svečani trenutek, ko je bila položena svečana prisega jugoslovansko-češkoslovaškega prijateljstva in ko je bil predan portret kralja Petra II. češkoslovaškemu naraščanju.

Ob priliki bivanja francoskih vojnih ladij v Splitu so bila izročena visoka odlikovanja banu dr. Jablanoviću, dr. Ivi Staliju in drugim. V čast francoskim pomorskim oficirjem in kontreadmiralu Decouxu je priredil ban dr. Jablanović ter župan dr. Buić svečano večerjo.

Jugoslavija bo službeno sodelovala na mednarodnih razstavah in sejnih v Smirni, Bratislavi in Bariju.

Knut Hamsun, slavni norveški književnik, je po daljšem bivanju v Dubrovniku, pripotoval preko Splita v Zagreb.

Lord Cecil je v svojstvu člana hiše lordov izjavil šefu vladnih strank, da se po izjavi Chamberlaina o bombardiranju britanskih ladij, ne smatra več pristajanjem vlade.

Visoke cene lesu za kurjavo v Sremu se nočijo znižati, čeprav so v zimskem času neverjetno poskočile. Tedaj so ta nenadni porast cen opravičevali z preveliko sečnjo lesa v Sremu in ostalih predelih države. Ker pa so se te cene vzdržale na tej višini, ni pričakovati v jeseni ali zimi padca cen.

Angleški zrakoplovni minister je začel obširno propagandno akcijo, da poveča kader vojaških pilotov. V teku tega budžetnega leta bo nanovo nastavljen najmanj 50.000 novih rekrutov.

David Miss, znani polkovnik Vojske spasa, je umrl te dni v Margesu (kanton Vod). Deloval je v Franciji, Belgiji in Braziliji. Bil je tudi tajnik Vojske spasa v Švici.

Konferenca predstavnikov novinarskih agencij v Oslu je končana. Naslednje zasedanje bo leta 1939. v Rimu.

Elektrocentrala Fala bo prešla v lastništvo Dravske banovine, tako poroča Jugoslovanski Kurir. Fala je bila dosedaj, kot je znano, last švicarskega kapitala.

Predsednik češkoslovaške vlade dr. Hodža in minister dr. Krofta sta obvestila predsednika vladnih strank o pogajanjih s sudetskimi Nemci. Sestavljen je poseben odbor parlamentarnih strokovnjakov za proučevanje vladnega predloga narodnega statuta.

Dan vojske Male antante na X. vsesokolskem zletu bo 5. julija ob sodelovanju 3000 članov češkoslovaške in 300 članov jugoslovanske ter 300 članov rumunske vojske.

Zaposlitev v urarski industriji. Švicarska industrija ur, ki pač najbolj slovi na svetu, zaposluje kakih 50.000 spretnih urarjev, kar pomeni 11% vseh švicarskih industrijskih delavcev. Na drugem mestu stoji Amerika, ki zaposluje v navedeni panogi industrije 16.000 delavcev, nato pa sledijo Francija s 7000, Nemčija s 4100, Anglija in Japonska z 2000 delavci itd. Okrog 95% vseh v Švici izdelanih ur se izvažajo.

Češkoslovaški pivci napredujejo. Po uradnih statističnih podatkih se je lani napram letu 1936. dvignila potrošnja piva na Češkoslovaškem za 10 odstotkov, potrošnja vina za 17 odstotkov in potrošnja vseh ostalih naravnih pijač za 21 odstotkov.

Iz lesa so pričeli na švedskem proizvajati bencin in sirovo pogonsko olje. S tem novim pošlom se že bavi neka dosedanja tovarna za pridobivanje oetne kisline v Perstorpu, ki bo na leto predelala 10.000 ton lesa, iz katerega bo pridobila 3500 ton sirovega olja in bencina, razen tega pa

še znatno množino drugih posstranskih, uporabljivih kemičnih proizvodov. Kljub trenutno visokim cenam lesa je vodstvo tovarne prepričano o rentabilnosti svojega podjetja.

Na Bolgarskem so imeli lani le 3644 avtomobilov, od teh 446 tovornih. Tamkaj pride torej en avtomobil komaj na vsakih 1705 prebivalcev.

Znaten del svojega vojnega brodogoja je te dni Sovjetska Rusija odposlala v kitajske vode, kar je izzvalo v Tokiu nezasišano nerazpoloženje in ogorčenje, ker stoji tamkaj na stališču, da nima Rusija prav ničesar iskati na kitajskih obalah.

Zivinoreja v Rumuniji je že od nekaj na prav dobrem glasu. Po zadnjih podatkih je v Rumuniji 2.162.666 konj, 4.325.903 govedi, 192.750 bivolo, 11 mil. 828.165 ovc, 2.969.403 svinj, 409 tisoč 336 koz, 15.619 oslov in 969 mežgov. Zadnji dve številki se zdita čudno nizki...

Združene države severnoameriške stoje v pogledu avtomobilizma na svetu na prvem mestu. Lani je naraslo število avtomobilov, ki so v obratu v USA, na 29.650.000.

Vlada južno-afriške Unije je aajodločneje odklonila vsako misel na vrnitev bivše nemške zahodno-afriške kolonije Nemčiji.

Socijalni napredek Turčije. Turška republika bo uvedla v najkrajšem času obvezni 40-urni delovni teden in so že izšle tozadevne zakonite odredbe.

Neutralski izginja. Predsednik USA Roosevelt je v zvezi s položajem na Daljnem vzhodu sklenil predložiti parlamentu v odobritev spremembo ameriškega nevtalitetnega zakona. Vse za mir in bratstvo med narodi...

Na Kitajskem so dosegli kitajske čete na bojiščih v zadnjih dneh znatne uspehe in so Japonce pogonale v beg. Japonska vlada je odredila nujno mobilizacijo drugega milijona svojih vojakov, ki bodo vsi poslani na kitajska bojišča.

Zračna obramba Anglije dan za dnem bolj narašča. V bližini Birminghama bo zgradil lord Nurffield v kratkem novo veliko tovarno za vojna letala. V podjetje bo vtaknil nad 1200 milijonov dinarjev in bo zaposlenih stalno okrog 15.000 delavcev.

Veliki ameriški list «Fortuna» je pred tremi meseci razpisal anketo o Rooseveltovi splošni politiki. Naročniki so v 54,7% odobrili Rooseveltovo politiko, v 34,4% so se izrekli proti njej, dočim se 10,9% naročnikov sploh ni izjavilo o zadanem vprašanju.

Francosko državno-obrambno posojilo, namenjeno izpopolnitvi in moderniziranju oborožitve francoske vojske, je bilo podpisano v nekaj urah v celoti in sicer s povsem «svežim denarjem», to se pravi z gotovino in ne z vlogami denarnih zavodov.

Admiralska ladja «Stall» v sestavi sovjetsko-ruskega ledolomilskega brodogoja se pripravlja na novo veliko polarno ekspedicijo.

Madžarska industrija železa bo z državnim investicijskim posojilom in z udeležbo nekega tujega kapitala povečala svoje obratovanje in bo v kratkem zaposlila še 25.000 delavcev.

Nemška vlada je definitivno izdelala in sprejela načrt, po katerem bo do leta 1945. v celoti izdelala velepromembni veliki prekop Ren—Mena—Donava, o katerem smo pred kratkim objavili v našem listu uvodni članek. Stroški za ta prekop so precejšeni na 750 milijonov mark.

Rumunski diplomatski in konzularni uradniki se po najnovejši odredbi vlade smejo ženiti le z Rumunkami, s tujimi državljankami

pa le z izrecnim kraljevim dovoljenjem.

Tudi Rumunija se hoče osamosvojiti v gospodarskem pogledu. Rumunska vlada je odredila, da se morata že letos pričeti na večjih površinah gojiti riž in bombaž.

V Indiji so zabeležili v zadnjih mesecih nad 25.000 primerov obolenj za koleru. Ta strašna morilka je terjala doslej že nad 12.000 človeških življenj.

Nov kovan drobiž bo dobila letošnja jesen Italija, kjer bodo 28. oktobra izdali v promet nove novce po 20 in 50 centesimov in po 2 liri.

Bolgarska vlada je prepovedala ustanavljanje novih papirnih tovarn na Bolgarskem z ozirom na skrajno slabo porabo in prodajo papirja. Že obstoječe tovarne bodo morale občutno omejiti svojo proizvodnjo. Lani so vse bolgarske papirnice izdelale 23.000 ton papirja in se je od množine porabilo v vsej Bolgarski le 17.000 ton.

Amerika bogati. V Ameriko se zopet vrača gospodarski procvit in se ta «obljubljena dežela» naglo približuje stanju pred nastopom splošne svetovne krize. To je najbolj razvidno iz dejstva, da dohodki ameriških državljanov stalno rastejo. Po podatkih ameriškega finančnega ministrstva je bilo lani v Ameriki že 54 oseb, katerih letni dohodki so presegli milijon dolarjev. Leta 1934. je bilo takih srečnikov le 34, leta 1932. pa komaj 20. Seveda pa to še ni nič v primerjavi z letom 1929, ko je znašalo število oseb z letnim dohodkom nad milijon dolarjev kar 513.

Nova podzemeljska jama odkrita v Sloveniji. Da je naša Slovenija bogata na naravnih krasotah, to je že znano vsepovsod po svetu, toda z okupacijo našega Primorja so nam odvzeli eno najlepših podzemeljskih jam, tako da se nismo več mogli postavljati po svetu, da je ta biser podzemlja še naš. Zato z radostjo pozdravljamo napore naših jamarjev, ki nam skušajo najti vredno nadomestilo za ta izgubljeni biser, to pa tembolj, ker je nova jama dostopna vsakomur. Za pošet ni potreben noben vizum ali potni list, niti zovonica! Samo sedeč v tramvaj — ali pa ti niti tega ni treba — ter se popelješ na Žabjek v gostilno Ražein, prestopiš par stopnjic in že si v čaru podzemeljskih krasot.

Šah

Semifinalni turnir za prvenstvo Rusije, ki se je igral v dveh skupinah, je končal sledeče: v leningrajski skupini je nadmočno zmagal Botvinnik 14, slede Romanovsky 11½, Bondarevsky, V. Makagonov in Rabinovič 10½, Lisicin, Toluš 10. V kijeviski grupi je pa zmagal Panov 13, slede Bogatyrčuk 11, Čistakov, Dubinin in Kotov 10½, Belavenec in Pogrebky 9½.

V holandskem kopalšču Nordwijku se je vršil mednarodni šahovski turnir. Zmagal je nepričakovano bivši avstrijski prvak Eliskaes 7½, pred Keresom 6½, na tretje mesto se je plasiral jugoslovanski prvak Pire 5½. Šele na četrtem mestu je bivši svetovni prvak dr. Euwe 5. Zelo slabo se je tokrat odrezala «stara garda». Nenagrajejni so ostali Bogoljubov, Spielmann, dr. Tartakower. Training match Flohr-Mikenas je končal z nadmočno zmago češkega prvaka. Rezultat je 8:2.

Spielmann—Keres, francoska igra.

1. e2—e4, e7—e6; 2. d2—d4, d7—d5; 3. Sb1—c3, Sg8—f6; 4. e4—e5, Sf6—d7; 5. f2—f4, c7—c5; 6. d4—c5, Sb8—c6; 7. a2—a3, Lf8—e5; 8. Dd1—g4, g7—g6; 9. Sg1—f3, a7—a6; 10. Lf1—d3, h7—h5; 11. b2—b4, Lc5—a7; 12. h2—h4, h7—h5; 13. g4—g3, Dd8—e7; 14. f4—f5, La7—b8!; 15. f3—g6, Sd7—e5; 16. g6—f7+, De7—f7; 17. Sf3—g5, Df7—f6; 18. Th1—f1, Sf6—g4!; 19. Dg3—f3, Df6—c3+; 20. Ke1—d1, Dc3—g7 in beli se je po par potezah vdal.

Sokolski prazniki v Pragi

Navdušene manifestacije ob odhodu Sokolov iz Ljubljane

Sokolski prazniki v bratski Pragi potekajo v najlepši sokolski slogi, vse po sokolski paroli: Le naprej brez miru, le naprej! Oči vsega sveta so uprta te dni na Češkoslovaško, še bolj so pa uprte oči vsega Slovanstva.

V torek je triumfirala sokolska mladina, bil je praznik sokolskega naraščaja. Bratska Praga se je za ta dan oblekla v svečano obleko. Srca vseh so kipelja v svetem navdušenju. Sicer je gotovo, da bodo prihodnji dnevi, ko se bodo vršili članski dnevi, po številu udeležencev še znatno večji ter zato še svečanější, vendar so pa mladinski dnevi zato polni iskrenosti, prešernosti mladosti in radosti. Mlada duša iskreno pokaže vsa svoja čustva, in ravno v Pragi je ta vesela mladost prišla do polnega izraza. Bratska Praga, čeprav vajena velikih slavnosti in svečanosti, kaj takega do sedaj še ni videla. Vse mesto je v zastavah, le redke hiše inozemcev (večinoma Nemcev!) so molče ostale ob strani, vendar to ne moti iskrenosti razpoloženja, večina zmaguje! Vse izložbe praških trgovcev so okrašene s sokolskimi emblemi, vse poudarja sokolsko idejo. Mnogo je tudi Tyrševih in drugih sokolskih slik.

Mladina se je začela zbirati ob štirih popoldne, ob petih so korakale že prve čete v sprevidu. Ko pa je bila osem zvečer, so se še vedno uvrščale nove edinice v sprevid. Sprevid je trajal nad tri ure v vednem neutrudnem navdušenju, v vednem petju, vzklikih in vednem triumfu. Sprevida se je udeležilo nad 60 tisoč naraščajnikov obojega spola, nad 2000 zastav je bilo, 250 godb je sviralo. Vsa pot je bila dolga 7 km ter je vodila po glavnih praških ulicah na častitljivi Stáromestni trg.

Sprevid je otvorila častna četa s potegnjenimi sabljami, ki je tako nekako simbolično čuvala državno zastavo, katero so nosili na čelu sprevida. Sledil je načelnik ČOS dr. Klinger s tehničnim

štábom. Prvi je nato sledil jugoslovanski sokolski naraščaj s saveznim načelnikom dr. Pihlerjem. Šele za našim naraščajem je sledil češkoslovaški naraščaj in sicer najprvo župe iz Podkarpatske Rusije in drugih oddaljenih krajev, naraščaj iz Amerike, Kanade, Nemčije in sploh iz inozemstva, torej vsepovsod, kjer še deluje češkoslovaški Sokol. Jugoslovanski naraščaj je korakal v vrstah po 8, a domači naraščaj po 12 v eni vrsti. Nad pol milijona ljudi je tvorilo špalir. Najbolj navdušeno so Pražani pozdravljali jugoslovanski naraščaj, ki je bil deležen res iskrenega, bratskega sprejema.

Na Staromestnem trgu je bila postavljena častna tribuna, razkatere so gledali sprevid ministri, vsi večinoma v sokolskih krojih, stari sokolski borci, župan Prage dr. Zenkel, seveda tudi v sokolskem kroju, starosti češkoslovaškega in jugoslovanskega Sokola dr. Bukovski in Gangel. Paradi so prisostvovali tudi mnogi generali, poslanci in vojaški atašeji inozemskih držav. Ko so prikorakali naši naraščajniki, so jih uvrstili poleg te častne tribune, da so lahko prisostvovali ostalemu difileju.

Drugi dan je bil dan tekem, dan dela in tudi dan uspehov. Ob šestih zjutraj je bilo na telovadišču zelo živahno, ves prostrani Masarykov stadion je bil poln kipeče mladine. Jugoslovanski naraščajniki so dosegli že več prvih mest. Najboljše rezultate so dosegli do sedaj župe: Zemun, Ljubljana, Karlovac, Zagreb, Celje in Novo mesto.

Prijetno je pa presenetila vest naše naraščajnike, da lahko ostanejo kot gosti češkoslovaškega Sokola v Pragi do konca sokolskega zleta. Tako jim bo dana prilika, da vidijo vse svečanosti Sokolstva, da spoznajo bratsko Prago in da se utrdi jugoslovansko-češkoslovaško prijateljstvo.

Posebno svečano obilježje je pa imela proslava narodnega praznika na Vidov dan, katerega

so praznovali naši naraščajniki v Pragi. V Tyrševem domu je bil zbor Sokolstva. Godba je zaigrala žalni koral: «Kje ste božji bojevnik!», nato je savezni prosvetar Stanojević orisal pomen Vidovega dne za Jugoslovane ter Bele gore za Čehoslovake. Končali so z jugoslovansko ter češkoslovaško himno.

V Prago pa prihajajo že tudi drugi Sokoli, saj je samo iz Jugoslavije napovedanih nad 7000 Sokolov in Sokolic, ter tekmovalci iz sedmerih drugih držav, poleg ostalih udeležencev zleta, ki pa bodo prišli prav iz vsega sveta.

Ljubljana je v sredo poslala svoje Sokole v Prago. Bil je to veliki praznik za naše Sokole. Ljubljana je izpričala, da je in da hoče biti samo sokolska. Bila je nenapovedana manifestacija sokolske misli ravno v času, ko je bil za kaj takega sila neugoden, ali vsaj kdo bi mislil tako. Zgodilo se je pa narobe. Sokoli

so se zbrali na letnem telovadišču pod Tivoli, odkoder so odkorakali na kolodvor. Zbrala se je velika množica ljudi, da spremijo Sokole na postajo. Obsuli so jih s cvetjem, pozdravljali, tako da smo imeli že v Ljubljani malo Prago. Zgodil se je celo slučaj, da so češkoslovaški Orli, ki so se mudili ta dan v Ljubljani, veselo pozdravljali naše Sokole: Zdar Buh, Nazdar, pozdravite Prahu! Štastnou cestu! Naši Sokoli so veselo ozdravljali: Zdravo! Živelo bratstvo! In na kolodvoru novi izrazi navdušenja, veselo stiskanje rok in zdravo klici.

Še pozno zvečer, ko so se Sokoli že davnej odpeljali iz Ljubljane, so odmevali po Ljubljani navdušeni klici. Nekaj nezadovoljnejev je skušalo motiti to veselo razpoloženje nacionalne Ljubljane, pa so ostali v manjšini. Sicer je poteklo vse v strogi sokolski disciplini, vredno našega Sokolstva.

Kulturni prerez nemških narodnih manjšin

V 24. številki je prinesla «Slovenska beseda» podatke o zati-ranju Nemcev v Češkoslovaški. Danes se bomo omejili samo na Nemce, ki žive v preostalih državah. V Italiji jih je 250.000, Madžarski 475, Poljski 750.000 in končno v Jugoslaviji 500.000. Število poslancev in senatorjev je v posameznih državah sledeče: v Italiji in Madžarski 0, Poljski in Jugoslaviji po 2. Število nemških

šol: v Italiji 0, Madžarski 46, Poljski 514, Jugoslaviji 162. Nemških dnevnikov imajo v Italiji 7, Madžarski 11, Poljski 71, Jugoslaviji 18. Nemška gledališča, v Italiji, Madžarski in Jugoslaviji 0, v Poljski 2. Produkcija knjig je sledeča: Italija 0, Madžarska 54, Poljska 167 in končno Jugoslavija 3. Zanimiva je primerjava teh podatkov s številkami, ki jih nudi Češkoslovaška.

Za grudo in dom

Naši kopunčki

Splošna gospodarska kriza sili naše gospodinje, da začenjajo misliti na novi vir dohodkov, oziroma da stare čimbolj pomnožijo, to se pravi, da iz malega napravijo veliko. Velikokrat je vzrok pomanjkanja slabo gospodinjstvo. Marsikatera naša gospodinja dela vse preveč po starem kopitu, ali je pa še celo stari način gospodinjstva opustila, če-

prav je bilo prejšnje boljše. Med te gotovo spada gojitev naših domačih kopunov.

Kopunovo meso je nekaj posebnega. Mast se ne nabira skupaj kot pri drugi perutnini, temveč se nabira med mesom, je torej enakomerno preraslo, zato zelo sočno. Kostni ima drobne. Najboljša pečenka je kopunova. Nič čudnega, da je zahteval naše štajerske kopune že Napoleon.

In jih seveda tudi dobil. Kopunjenje izvedemo v drugem ali tretjem mesecu, pozneje je petelinček že prestar. Kopuniti sicer ne moremo že takoj, čim nam kdo to pove, treba si to stvar ogledati praktično, najbolj pa to prakticiramo na že zaklanem petelinčku, to pa zato, da žival ne bi pod novincevim nožem preveč trpela. Treba si je torej stvar pokazati od koga, ki to obvlada in potem bo šlo brez težav. V bistvu temelji vse na tem, da petelinčku izrežemo spolne žleze, da se potem vsa energija izrablja samo za debeljenje telesa.

Kopune vedno lahko prodamo. To je prvovrstno blago in ga imamo vedno premalo. Kopuni naše štajerske kokoši so zmožni vsake konkurence. Ako bi se naše gospodinje bavile s to rejo ter jo nudile hotelom po naših letoviščih, kako lep denar bi izkupile zanje.

Obvezne plinske maske

Na Češkoslovaškem bo vlada v kratkem izdala zakon o obvezni nabavi plinske maske prav za vse državljane. Zakon bo določil točen termin, v katerem se bo moral vsak češkoslovaški državljan oskrbeti iz lastnih sredstev s predpisano plinsko masko. Da se bo vse to časovno, ceneno in v redu izvršilo, bo posredovala pri tem nabavljanju državna uprava. Vsak državljan si bo lahko po svobodni volji nabavil katerokoli masko bo hotel izmed odobrenih tipov mask. Revne osebe, ki si maske iz lastnih sredstev ne bodo mogle nabaviti, bodo smeje zaprositi, da se jim maske dodelijo zastonj ali pa da se jim za nabavo maske nakloni primerna materialna podpora. V ta namen je že ustanovljen v državni upravi poseben sklad, deloma pa se bodo poiskala sredstva za nabavljanje mask za revne sloje iz javnih prostovoljnih zbirk, darov, kakor tudi iz prispevkov občin in drugih samoupravnih ustanov.

Zdravnik: «Za injekcije mi boste plačali 50, za obisk pa 200 dinarjev.»

Bolnik: «Izvolite, gospod doktor, za injekcije pet kovačev, obisk vam bom pa že vrnil.»

Posvetovalnica

za naročnike „SLOVENSKE BESEDE“

Kdor je plačal naročnino za „Slovensko Besedo“, se lahko brezplačno posluži naše posvetovalnice, kjer dobi informacije:

- o vsakovrstnih vlogah na upravne oblasti, občino, srez, banovino in na ministrstvo;
- o prošnjah za vojaške oprostitev;
- o vlogah na davčne oblasti;
- o zakonitih socijalnih dajatvah; kratka
- o vsem in vselej, kadar potrebujete nasvetov, da pridobite ali očuvate socijalne ali gospodarske pravice.

Na posvetovalnico sporočite pismeno svoje želje, nakar dobite takoj tudi pismen odgovor. Za odgovor pošljite znamko za 2 Din

Dopise pošljite na naslov:
„SLOVENSKA BESEDA“
Ljubljana, Šelenburgova ulica 7/II.

Jelčič Angelo

LJUBLJANA VII.
CELOVŠKA CESTA ŠT. 65
Telefon št. 38-40

pleskar, ličar, sobo- in črko-slikar za stavbe in pohištvo

Izvršuje: Vsa pleskarska in soboslikarska dela po zmernih cenah. / Pojasnila v strokovnih zadevah brezplačno. / Postrežba točna in solidna.

P r i p o r o č a m o to znano tvrdo vsem!

MALINOVEC

pristen, naraven, s čistim sladkorjem vkuhan — se dobi na malo in veliko v lekarni dr. G. PICCOLI, Ljubljana, nasproti „Nebotičnika.“

Oglašujte v
„Slovenski besedi!“

„FIDES“ Informacijska pisarna

J. SEVER, DEDICI
LJUBLJANA, Gosposvetska cesta 14

Izvršuje vse informacijske posle, bodisi v trgovskih in privatnih stvareh, kakortudi saniranje posojilnih zadev najkulantneje in v najstrožji tajnosti. Posredovanje za inozemska zastopstva.

OPTIK

J. GOLDSTEIN

Ljubljana, pod Trančo 1

priporoča po nizkih cenah prvovrstna očala, daljnogleda, triedre, tlakomere, toplomere i. t. d.

Naprodaj

je več prvovrstnih še popolnoma novih šivalnih strojev, koles in otroških vozičkov in večje število že rabljenih, vse po neverjetno nizkih cenah edino

pri „PROMET“
Napoleonov trg

(nasproti Križanske cerkve) v Ljubljani

Ob priliki ogleda obnov. enega Mar. inega spomenika na Št. Jakobskem trgu ne pozabte obiskati znano gostilno

RAŽEM na Žabjaku

kier boste v prijetnem hladu podzemeljske jame z zadovoljstvom srkali priznana dobro kapljico, podprti z dobrinami odlične kuhinje.